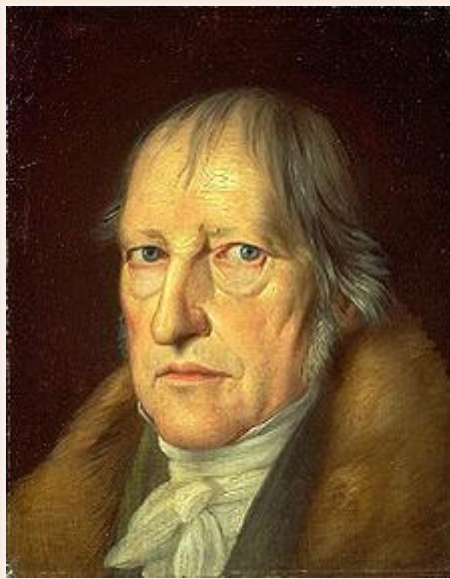

Γιάννη Τζαβάρα

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Georg W. F. Hegel (= Χέγκελ ή Έγκελος, 1770-1831)

Τελευταία ενημέρωση: **Οκτώβριος του 2019**

Περιεχόμενα αρχείου (Ctrl + κλικ για μετάβαση):

- [ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ](#)
- [ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ \(1976-σήμερα\)](#)
- [ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ \(1980-σήμερα\)](#)
- [ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ](#)

1. ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βικιπαίδεια: [Γκέοργκ Βίλχελμ Φρήντριχ Χέγκελ](#)
- Gaarder, Jostein: [Φρήντριχ Χέγκελ: ο φιλόσοφος της διαλεκτικής λογικής \(θέση-αντίθεση-σύνθεση\)](#)

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (1976-σήμερα)¹

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1976-1989

Αφιέρωμα στον Έγελο. *Εποπτεία* 59 (Ιούλιος 1981).

Ιστορία και διαλεκτική. 14^ο διεθνές συνέδριο για τον Χέγκελ. Το ελληνικό κείμενο των ανακοινώσεων των Ελλήνων συνέδρων. «Γρηγόρης», Αθ. χ.χ. (1982;).

Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός*. Επιστημονικό Συμπόσιο, 24-25/1/1982. «Σύγχρονη Εποχή», Αθ. 1982.

Μπαγιόνας, Αύγουστος: *Θέματα της φιλοσοφίας του Hegel*. Θεσσαλονίκη 1980.

Νικήτας, Κλ.: *Η διαλεκτική. Hegel, Karl Marx. Εξέλιξη της παγκόσμιας πορείας*. Αθ. 1985.

Feuerbach, Ludwig: *Για την κριτική της χεγκελιανής φιλοσοφίας. Και άλλα δοκίμια*. Μετάφρ. Σ. Καμπουρίδη. «Αναγνωστίδης», Αθ. 1980.

Hegel, G.W.F. (= Χέγκελ, Γκ.): α) *Φιλοσοφία της ιστορίας*. Μετάφρ. Αιμιλία Μανούση. «Νεφέλη», 2 τόμοι, Αθ. 1980+1981. β) *Κράτος και θρησκευτική συνείδηση*. Μετάφρ. Στέφανος Ροζάνης - Ρένα Κοσσέρη - Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος. «Ερασμος», Αθ. 2000² (1978¹).

Heiss, Robert (= Χάις, Ρόμπερτ): *Οι μεγάλοι διαλεκτικοί: Χέγκελ, Κίρκεγκααρντ, Μαρξ*. Μετάφρ. Λευτέρης Αναγνώστου. «Επίκουρος», Αθ. 1980.

Hyppolite, J.: *Χέγκελ και Μαρξ*. Μετάφρ. Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος. "Ερασμος", Αθ. 2006² (1979¹).

Lefebvre, Henri (= Λεφέβρ, Ανρί): *Χέγκελ - Μαρξ - Νίτσε ή το βασίλειο των σκιών*. Μετάφρ. Βασ. Δωροβίνης. «Ράππας», Αθ. 1976.

Löwith, Karl: *Από τον Χέγκελ στον Νίτσε. Το επαναστατικό ρήγμα στη σκέψη του 19ου αιώνα*. Μετάφρ. Γεωργία Αποστολοπούλου. 2 τόμοι, "Γνώση", Αθ. 1987.

Marcuse, Herbert: α) *Λόγος και επανάσταση. Ο Χέγκελ και η γέννηση της κοινωνικής θεωρίας*. Μετάφρ. Γ. Λυκιαρδόπουλος. 2^η έκδοση, «Ψυλόν», Αθ. 1999 (1985¹). β) *Το τέλος του εγγελιανισμού*. Μετάφρ. Θ. Καλαφάτη, Αθ. 1976. γ) *Λογική και επανάσταση. Τόμος Α': Οι βάσεις της φιλοσοφίας του Χέγκελ*. Μετάφρ. Φώντας Κονδύλης. «Αρσενίδης», Αθ. χ.χ.

Marx, Karl: *Κριτική της Εγγελιανής φιλοσοφίας του κράτους και του δικαίου* (1843). Μετάφρ. Μπάμπης Λυκούδης. «Παπαζήσης», Αθ. 1978.

Wiedmann, Franz (= Βήντμαν, Φρ.) (επιμ.): *Hegel*. Μετάφρ. Φωτεινή Πρεβεδούρου. «Πλέθρον», Αθ. 1985.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1990-1999

Αποστολοπούλου, Γεωργία (επιμ. και μετάφρ.): *Ιστορία και υποκειμενικότητα στη φιλοσοφία του Χέγκελ*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1995.

¹ Διεθνή βιβλιογραφία σχετική με το έργο του Hegel από το 1998 και εξής δες στην ιστοσελίδα: http://www.ruhr-uni-bochum.de/philosophy/forschung_kdp/hegel-studien.html.de καθώς και στο συνεχώς ανανεωνόμενο "Bulletin de Littérature hégélienne" του περιοδικού *Archives de philosophie*, στην ιστοσελίδα: <http://www.archivesdephilo.com/bull.php>

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - Hegel

- Μιχαήλ, Σάββας: *Σολωμός και Χέγκελ*. «Λέων», Αθ. 1991.
- Νταβαρίνος, Παναγιώτης: *Οι ιστορικές αξίες στη φιλοσοφία του G. W. F. Hegel*. «Έλλην», Αθ. 1999.
- Παπαϊωάννου, Κώστας: α) *Χέγκελ*. Μετάφρ. Γιώργος Φαράκλας, Επιμ. Μιχάλης Παπανικολάου – Χριστίνα Σταματοπούλου. «Εναλλακτικές εκδόσεις», Αθ. 1992. β) *Κράτος και φιλοσοφία. Ο διάλογος Μαρξ-Χέγκελ (1954)*. Εισαγωγή-Επιμ. Γιώργος Καραμπελιάς. «Εναλλακτικές Εκδόσεις», Αθ. 1990.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτριος: *Η έννοια της ατομικότητας στη «Φαινομενολογία του πνεύματος» του Χέγκελ*. Διδακτορική διατριβή. ΕΚΠΑ, Τμήμα ΦΠΨ, Αθ. 1997.
- Adorno, Th. (= Αντόρνο, Τ.): *Τρεις μελέτες για τον Χέγκελ*. Μετάφρ. Νίκος Λίβος. "Κριτική", Αθ. 1992.
- Bras, Gerard (= Μπρα, Ζεράρ): *Ο Χέγκελ και η τέχνη*. Μετάφρ. Στρατής Πασχάλης. Επιμ. Γεράσιμος Βώκος. "Πατάκης", Αθ. 1996 (2000²).
- Hegel, G.W.F.: α) *Η επιστήμη της Λογικής* (από την *Εγκυκλοπαίδεια των φιλοσοφικών επιστημών*, §§ 1-244). Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Γιάννης Τζαβάρας. «Δωδώνη», Αθ.-Γιάννινα 1991. β) *Επιστήμη της Λογικής [Η μεγάλη Λογική]*. Πρώτος τόμος - Δεύτερο βιβλίο: *Η διδασκαλία περί της ουσίας*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Δημήτρης Τζωρτζόπουλος. «Δωδώνη», Αθ.-Γιάννινα 1998. γ) *Φαινομενολογία του πνεύματος*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Δημ. Τζωρτζόπουλος. 2 τόμοι, «Δωδώνη», Αθ.-Γιάννινα 1993+1995. δ) *Η φιλοσοφία του πνεύματος*. Πρώτο τμήμα: Το υποκειμενικό πνεύμα (από την *Εγκυκλοπαίδεια των φιλοσοφικών επιστημών*, §§ 377-482). Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Γιάννης Τζαβάρας. «Δωδώνη», Αθ.-Γιάννινα 1993.
- Lefebvre, Jean-Pierre - Macherey, Pierre (= Λεφέβρ, Ζαν-Πιερ - Μασερέ, Πιερ): *Ο Έγελος και η κοινωνία*. Μετάφρ. Γιώργος Φαράκλας. «Εστία», Αθ. 1998.
- Ritter, Joachim (= Ρίττερ, Γιόαχιμ): *Ο Έγελος και η γαλλική επανάσταση*. Πρόλογος-Μετάφρ. Γιώργος Φαράκλας. «Εστία», Αθ. 1998.
- Vieillard-Baron, Jean-Louis: *G. W. F. Hegel, παραδόσεις πλατωνικής φιλοσοφίας: 1825-1826*. Μετάφρ. Άννα Κελεσίδου, Πρόλογος Ευάγγελος Μουτσόπουλος. ΚΕΕΦ - Ακαδημία Αθηνών, Αθ. 1991¹ (2009²).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2000-2009

- Αγγελίδης, Μ. - Γκιούρας, Θανάσης (επιμ.): *Θεωρίες της πολιτικής και του κράτους*. Κείμενα: T. Hobbes, J. Locke, J.-J. Rousseau, I. Kant, G.W.F. Hegel. Εισαγωγή-Μετάφρ. Μ. Αγγελίδης – Θ. Γκιούρας. "Σαββάλας - Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα", Αθ. 2005.
- Αφιέρωμα στον Georg W.F. Hegel. *Ουτοπία* 85 (2009).
- Γιακουμής, Σταμάτης: *Τα ηθικά στάδια στην Εγγελιανή φιλοσοφία του δικαίου*. Διδακτορική διατριβή. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Αθ. 2000.
- Καβουλάκος, Κωνσταντίνος (Επιμ.): *Η φαινομενολογία του πνεύματος του Hegel. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις*. Πρόλογος Αλέξης Καλοκαιρινός. Γράφουν: Κωνσταντίνος Καβουλάκος, Jan Kunes, Κώστας Ανδρουλιδάκης, Josef Simon, Γεωργία Αποστολοπούλου, Andreas Arndt, Walter Jaeschke, Γιώργος Φαράκλας, Αλίκη Λαβράνου, Θεόδωρος Πενολίδης, Μαρία Δασκαλάκη, Jean-François Kervégan, Stephen Houlgate, Thomas Sören Hoffmann, Δημήτρης Καρύδας. «Αλεξάνδρεια», Αθ. 2009.
- Καραβάκου, Βασιλική: *Δοκίμια στην Εγγελιανή φιλοσοφία της παιδείας*. "Gutenberg", Αθ. 2009.
- Κονδύλης, Παναγιώτης: *Η κριτική της Μεταφυσικής στη νεότερη σκέψη*. Τόμος Ι: *Από τον όψιμο Μεσαίωνα ως το τέλος του Διαφωτισμού*. Τόμος ΙΙ: *Από τον Χέγκελ και τον Νίτσε ως τον Χάιντεγκερ και τον Βίτγκενσταϊν*. Μετάφρ. Μιχάλης Παπανικολάου. 3^η ολοκληρωμένη έκδοση, «Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης», Ηράκλειο Κρήτης 2012 (1983¹, 2008²).
- Μοσχονά, Α.: *Χέγκελ*. Αθ. 2005.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - Hegel

- Μπαλάσκας, Βασίλειος: *Η εσωτερική λογική της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Συμβολή στη θεωρία του Hegel για την ιστορία της φιλοσοφίας*. Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα ΦΠΨ, Ιωάννινα 2000.
- Νουτσόπουλος, Θωμάς: *Διαλεκτική και Αξίες. Προβλήματα ανάλυσης διαλεκτικών εννοιών στο έργο των Hegel και Marx*. "Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα", Αθ. 2005 (= Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα ΦΠΨ, Ιωάννινα 2000).
- Παπαγιώργης, Κωστής: *Ο Χέγκελ και η γερμανική επανάσταση*. «Καστανιώτης», Αθ. 2000.
- Ποταμιάνου, Ελένη: *Ο σχηματισμός του υποκειμένου στη νεότερη φιλοσοφία. Από τον Καρτέσιο στον Hegel*. "Ελληνικά Γράμματα", Αθ. 2004.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτριος: *Ο Hegel και η κατανοητική σκέψη*. Τόμος Ι: *Η φιλοσοφική παιδεία και η διαμόρφωση της ατομικότητας*. «Δωδώνη», Αθ.-Γιάννινα 2000.
- Τσικρικάς, Ζήνων: *Ο εξωντολογικός χώρος της αλήθειας. Μια απόπειρα με αφορμή τους Χέγκελ, Χάιντεγκερ και Μάξιμο Ομολογητή*. "Αρμός", Αθ. 2007.
- Φαράκλας, Γιώργος: *Γνωσιοθεωρία και μέθοδος στον Έγελ*. «Εστία», Αθ. 2000.
- Ψημμένος, Νίκος: *G. W. F. Hegel. Μελέτες για τη ζωή και το έργο του*. «Δωδώνη», Αθ. 2009.
- Ψυχοπαίδης, Κ.: *Χέγκελ*. Από τα πρώτα πολιτικά κείμενα στην Φαινομενολογία του πνεύματος. "Πόλις", Αθ. 2003.
- Bras, Gerard (= Μπρα, Ζεράρ): *Ο Χέγκελ και η τέχνη*. Μετάφρ. Στρατής Πασχάλης. Επιμ. Γεράσιμος Βώκος. "Πατάκης", Αθ. 1996 (2000²).
- Dagognet, François: *Οι μεγάλοι φιλόσοφοι και η φιλοσοφία τους*. Πλάτωνας, Αριστοτέλης, Στωικοί, Επικούρειοι, Ντεκάρτ, Σπινόζα, Λάμπινις, Λοκ, Κοντιγιάκ, Ντιντερό, Χιουμ, Καντ, Χέγκελ, Μαρξ, Νίτσε, Κοντ, Μπερζόν, Μπασελάρ, Χάιντεγκερ, Σαρτρ. Μετάφρ. Μάρω Τριανταφύλλου. «Μελάνι», Αθ. 2008.
- Hegel, G.W.F. (= Χέγκελ, Γκ.): α) *Επιστήμη της Λογικής [Η μεγάλη Λογική]*. Δεύτερος τόμος: *Η υποκειμενική Λογική, ή Διδασκαλία περί της έννοιας*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Δημ. Τζωρτζόπουλος. «Παπαζήσης», Αθ. 2005. β) *Βασικές κατευθύνσεις της φιλοσοφίας του δικαίου ή φυσικό δίκαιο και πολιτειακή επιστήμη*. Μετάφρ. Σταμάτης Γιακουμής. "Δωδώνη", Αθ. 2004. γ) *Ο Λόγος στην ιστορία*. Εισαγωγή στη φιλοσοφία της ιστορίας. Μετάφρ.-Προλεγόμενα-Σχόλια Παναγιώτης Θανασάς. "Μεταίχμιο", Αθ. 2006. δ) *Η διαφορά των συστημάτων φιλοσοφίας του Φίχτε και του Σέλλινγκ*. Μετάφρ.-Σχόλια-Επίμετρο Γιώργος Ηλιόπουλος. "Εστία", Αθ. 2006. ε) *Εισαγωγή στην Αισθητική*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Γ. Βελουδής. "Πόλις", Αθ. 2000. στ) *Φαινομενολογία του νου*. Πρόλογος-Μετάφρ.-Σχόλια Γιώργος Φαράκλας. "Εστία", Αθ. 2007. ζ) *Κράτος και θρησκευτική συνείδηση*. Μετάφρ. Στέφανος Ροζάνης - Ρένα Κοσσέρη - Γερ. Λυκιαρδόπουλος. «Ερασμος», Αθ. 2000² (1978¹). η) *Η αισθητική της μουσικής*. Μετάφρ. Μάρκος Τσέτσος. «Εστία», Αθ. 2002.
- Hyppolite, J.: *Χέγκελ και Μαρξ*. Μετάφρ. Γ. Λυκιαρδόπουλος. "Ερασμος", Αθ. 2006² (1979¹).
- Plant, Raymond (= Πλαντ, Ρέιμοντ): *Χέγκελ. Περί θρησκείας και φιλοσοφίας*. Μετάφρ. Ιφιγένεια Σταροπούλου. "Ενάλιος", Αθ. 2007.
- Singer, Peter: *Χέγκελ*. Μετάφρ. Μαρία Χαραλάμπη. "Πολύτροπον", Αθ. 2006.
- Stepelovich, Lawrence: *Οι πρώτοι Εγελιανοί. Μια εισαγωγή*. Μετάφρ. Κώστας Δεσποινιάδης. «Ερασμος», Αθ. 2009.
- Vieillard-Baron, Jean-Louis: *G. W. F. Hegel, παραδόσεις πλατωνικής φιλοσοφίας: 1825-1826*. Μετάφρ. Άννα Κελεσίδου, Πρόλογος Ευάγγελος Μουτσόπουλος. 2^η έκδοση, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας - Ακαδημία Αθηνών, Αθ. 2009 (1991¹).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2010-2019

- Ανθολόγιο κειμένων του G. W. F. Hegel. 'Ποιος σκέπτεται αφηρημένα;'. Εισαγωγή στην Εγελιανή Φιλοσοφία με ανθολογημένα κείμενα. Μετάφρ.-Σχόλια Δημήτρης Τζωρτζόπουλος. "Gutenberg", Αθ. 2011.
- Δασκαλάκη, Μαρία: *Διάλογος και διαλεκτική. Η επίδραση του Πλάτωνα στη συγκρότηση της εγελιανής έννοιας της διαλεκτικής*. «Αλεξάνδρεια», Αθ. 2017.

- Ζαβερδινός, Δημήτριος Γ.: *Η έννοια του θανάτου στο φιλοσοφικό σύστημα του Χέγκελ*. Διδακτορική διατριβή. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Αθ. 2011.
- Καβάσης, Θόδωρος: *Σημειώσεις και παρατηρήσεις στην Επιστήμη της Λογικής του Γκέοργκ Χέγκελ*. Ιδιωτική έκδοση, Αθ. 2010.
- Καραγεώργος, Νίκος Κ.: *Καθρέφτες. Δοκίμια φαινομενολογίας. Από τον Πλάτωνα στον Χέγκελ και από τον Νίτσε στον Καστοριάδη*. Επιμ. Σταύρος Καραγεωργάκης. «Ευτοπία», Αθ. 2016.
- Κοντογιάννη, Αμαλία Α.: *Η εγελιανή διαλεκτική και το τραγικό. Παραδείγματα από το σύγχρονο θέατρο*. Διδακτορική διατριβή. ΑΠΘ, Τμήμα Θεάτρου, Θεσσαλονίκη 2015.
- Κύβελος, Σπύρος: *Σωκράτης – Πλάτωνας – Έγελος. Η κριτική των απόψεών τους στο έργο του Νίτσε*. «Αιγόκερως», Αθ. 2012.
- Λαβράνου, Αλίκη: *Γνώση, πίστη και πολιτική. Κριτική της υποκειμενικότητας και θεμελίωση της πολιτικής στον Χέγκελ της περιόδου της Ιένας*. «Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα», Αθ. 2017.
- Μπλαζάκη, Διονυσία Γ.: *Η έννοια της αφαίρεσης στη μουσική αισθητική του Χέγκελ και του Σοπενχάουερ*. Διδακτορική διατριβή. ΕΚΠΑ, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αθ. 2013.
- Πετρίδης, Ρεϋμόνδος: *Hegel & Κονδύλης. Η εγελιανή γενεαλογία του δυισμού, τα δεσμά της δυστυχισμένης συνείδησης και ο κονδυλικός πεφωτισμένος στωικισμός*. «Ευρασία», Αθ. 2011.
- Ροζάνης, Στέφανος – Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: *Martin Heidegger. Μεταστοχασμός και ερμηνεία*. [Περιλαμβάνει: α) Στ. Ροζάνης: «Πλάτων και Heidegger. Η περίπτωση του πλατωνικού Κρατύλου. Γλώσσα και φιλοσοφική ποιητική». β) Δ. Τζωρτζόπουλος: «Ο Heidegger, ο Hegel και οι Έλληνες. Ερμηνεία και γλώσσα στον ορίζοντα της Ελληνικής Φιλοσοφίας»]. «Ρώμη», Θεσσαλονίκη 2016.
- Ταβουλάρης, Στυλιανός Θ.: *Ιδεαλισμός και μυστικισμός στο έργο του Hegel και του Jacobi (= Hegel, Plotinus and Jacobi: Idealism and Two Varieties of Mysticism)*. Μετάφρ. Ρένα Καρακατσάνη. «Λιβάνης», Αθ. 2010.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτριος: *Η εγελιανή άσκηση της φιλοσοφίας*. «Αντ. Σάκκουλας», Αθ. 2011.
- Hegel, G.W.F. (= Χέγκελ, Γκ.): α) *Αισθητική*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Σταμάτης Γιακουμής. «Νομική Βιβλιοθήκη», Αθ. 2010. β) *Η επιστήμη της Λογικής. Η διδασκαλία περί της ουσίας, Τόμος Α΄*. Μετάφρ.-Σημειώσεις-Επιλεγόμενα Θεόδωρος Πενολίδης. «Κράτερος», Αθ. 2010. γ) *Πίστη και γνώση. Η αναστοχαστική φιλοσοφία της υποκειμενικότητας στην πληρότητα των μορφών της ως φιλοσοφία του Καντ, του Γιακόμπι και του Φίχτε*. Πρόλογος-Μετάφρ. Περικλής Βαλλιάνος. «Σαβάλλας», Αθ. 2010. δ) *Φιλοσοφία της θρησκείας*. Εισαγωγή-Μετάφρ. Σταμάτης Γιακουμής. «Ηριδανός», Αθ. 2011. ε) *Φιλοσοφία της φύσης*. Μετάφρ. Σταμάτης Γιακουμής. «Νομική Βιβλιοθήκη», Αθ. 2011. στ) *Ποιος σκέπτεται αφηρημένα; Ανθολόγιο κειμένων του G. W. F. Hegel*. Ανθολόγηση-Μετάφρ. Δημήτρης Τζωρτζόπουλος. «Gutenberg», Αθ. 2011. ζ) *Φιλοσοφία του δικαίου*. Μετάφρ. Σταμάτης Γιακουμής. «Νομική Βιβλιοθήκη», Αθ. 2012. η) *Ιστορία της φιλοσοφίας. Από την ελληνική έως την ευρωπαϊκή φιλοσοφία*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Σταμάτης Γιακουμής. «Νομική Βιβλιοθήκη», Αθ. 2013. θ) *Επιστήμη της Λογικής. Α΄: Η διδασκαλία περί του Είναι*. Μετάφρ. Δημήτρης Τζωρτζόπουλος. «Νόηση», Αθ. 2013. ι) *Το πνεύμα του χριστιανισμού και το πεπρωμένο του*. Πρόλογος-Μετάφρ.-Σχόλια-Επίμετρο Γιώργος Σαγκριώτης. «Εστία», Αθ. 2013. ια) *Η επιστήμη της Λογικής. Η διδασκαλία περί της ουσίας, Τόμος Β΄*. Μετάφρ.-Σημειώσεις Θεόδωρος Πενολίδης. «Κράτερος», Αθ. 2014. ιβ) *Φιλοσοφία και πολιτική. (Πολιτικά κείμενα αιχμής)*. Μετάφρ. Δημήτρης Τζωρτζόπουλος. «Ηριδανός», Αθ. 2014. ιγ) *Οι αποδείξεις περί της ύπαρξης του Θεού*. Μετάφρ. Παύλος Κλιματσάκης, Δημήτρης Υφαντής. «Ροές», Αθ. 2015. ιδ) *Η φιλοσοφία του πνεύματος. Το αντικειμενικό πνεύμα. Το απόλυτο πνεύμα*. Πρόλογος-Μετάφρ. Δημήτρης Τζωρτζόπουλος, Επιμ. Γεώργιος Ε. Σκουλάς. «Παπαζήσης», Αθ. 2015.

Lukaacs [= Lukács], Georg: *Ψευδής και αληθινή οντολογία του Χέγκελ. Περί οντολογίας του κοινωνικού Είναι*. Εισαγωγή-Μετάφρ.-Σχόλια Δημήτρης Τζωρτζόπουλος. «Ηριδανός», Αθ. 2015.

3. ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ (1980-σήμερα)

1980 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Μανιτάκης, Αντώνης: «Η σχέση κράτους και κοινωνίας στην πολιτική φιλοσοφία του Χέγκελ». *Ο πολίτης* 35 (1980), 28-37.

Hegel, Georg W. F.: «Εισαγωγή στην ιστορία της φιλοσοφίας. (Σημειώσεις της Χαϊδελβέργης)». Εισαγωγή-Μετάφρ. Νίκος Ψημμένος. *Νέα Εστία* 108 (1980), 1137-1146.

1981 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Δεσποτόπουλος, Κωνσταντίνος: «Η ειρήνη και ο πόλεμος στον Πλάτωνα και τον Χέγκελ». *Επιστημονική σκέψη* 4 (1981), 80-82.

Δημητρακόπουλος, Μιχαήλ: «Η Εγγεληνή διαλεκτική και ο Σοφιστής του Πλάτωνος». *Παρνασσός* 23 (1981), 161-199.

Κοτζιάς, Νίκος: «Σημειώσεις πάνω στη σχέση Χέγκελ-Μαρξ και ο μαρξολογικός νεοεγγεληνισμός». *Επιστημονική σκέψη* 4 (1981), 71-79.

Μπουζέας, Κωνσταντίνος: α) «Εισαγωγή στο έργο του Εγγέλου». *Εποπτεία* 59 (1981), 565-574. β) «Φιλοσοφικός υπομνηματισμός στον πρόλογο της *Φαινομενολογίας του πνεύματος* [του Εγγέλου]». *Εποπτεία* 59 (1981), 602-629. γ) «G. W. F. Hegel. Σύντομος βιβλιογραφικός οδηγός». *Εποπτεία* 59 (1981), 630-632.

Νούτσος, Παναγιώτης: «Η παρουσία του Hegel στη νεοελληνική φιλοσοφική σκέψη». *Δωδώνη* 10 (1981), 37-48.

Πλεχάνωφ, Γ.: «Για την 60ή επέτειο του θανάτου του Χέγκελ». *Επιστημονική σκέψη* 4 (1981), 83-93.

Σπυρόπουλος, Φίλιππος: «Το δικαίωμα προς αντίσταση στην πολιτική φιλοσοφία του Hegel. Σχόλιο σ' ένα χωρίο της *Αισθητικής*». *Το Σύνταγμα* 7 (1981), 533-546.

Hegel, Georg W. F.: «Πρόλογος στη *Φαινομενολογία του πνεύματος*». Μετάφρ. Κωνσταντίνος Μπουζέας. *Εποπτεία* 59 (1981), 575-601.

1982 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός. Επιστημονικό Συμπόσιο, 24-25/1/1982*. «Σύγχρονη Εποχή», Αθ. 1982 [**Συντομογραφικά: Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός** (1982)].
- *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική. 14^ο Διεθνές Συνέδριο για τον Χέγκελ. Το ελληνικό κείμενο των ανακοινώσεων των Ελλήνων Συνέδρων*. «Γρηγόρης», Αθ. χ.χ. (1982;) [**Συντομογραφικά: Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική** (1982)].

Αποστολοπούλου, Γεωργία: «Ο Hegel και το 'τέλος της τέχνης'». *Χρονικά Αισθητικής* 21-22 (1982-83), 90-112.

Βέικος, Θεόφιλος: «Η θεωρία του Χέγκελ για την ιστορία της φιλοσοφίας». Στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός* (1982), 40-50.

Δεσποτόπουλος, Κωνσταντίνος: «Πλάτων και Χέγκελ». *Νέα Εστία* 112 (1982), 1005-1010 και στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 25-39.

Δημητρακόπουλος, Μιχαήλ: «Ο Hegel κριτής των κοσμολογικών ιδεών (αντινομιών) του Καντ». *Παρνασσός* 24 (1982), 170-208.

- Κελεσίδου-Γαλανού, Άννα: α) «Το τραγικό ως ιστορία στον Έγελ» [Περίληψη γαλλικού άρθρου]. *Φιλοσοφία* 12 (1982), 315-317. β) «Το τραγικό ως ιστορία στον Έγελ». Στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 75-92.
- Κουμάκης, Γεώργιος: «Φιλοσοφική παγκόσμια ιστορία κατά τον Έγελ». Στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 93-103.
- Μιχαήλ, Σάββας: α) «Από τον Χέγκελ στον Μαρξ». Μέρος Α'. *Επαναστατική μαρξιστική επιθεώρηση* 28 (1982), 21-25. β) «Ο Χέγκελ και οι Έλληνες σταλινικοί». *Επαναστατική μαρξιστική επιθεώρηση* 26-27 (1982), 69-77. γ) «Το μέλλον των γεγκελιανών εννοιών στη σύγχρονη φυσική επιστήμη». *Επαναστατική μαρξιστική επιθεώρηση* 26-27 (1982), 19-20. δ) «Από τον Χέγκελ στον Μαρξ» Μέρος Β'. *Επαναστατική μαρξιστική επιθεώρηση* 28-29 (1982), 36-40.
- Μουτσόπουλος, Ευάγγελος: α) «Η καταλυτική παρουσία του εγκελιανισμού». *Νέα Εστία* 111 (1982), 588-589. β) «Ιστορία και χρονικότητα στην φιλοσοφία του Hegel». Στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 40-65.
- Μπαγιόνας, Αύγουστος: «Οι βασικές αρχές της φιλοσοφίας της ιστορίας του Χέγκελ». Στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός* (1982), 112-139.
- Μπιτσάκης, Ευτύχης: «Η φύση στο έργο των Χέγκελ και Μαρξ». Στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός* (1982), 51-80.
- Μποζώνης, Γεώργιος: «Προς μια επανεκτίμηση της εγκελιανής Αισθητικής» [Περίληψη]. *Χρονικά Αισθητικής* 21-22 (1982-83), 205 και στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 66-74.
- Νούτσος, Παναγιώτης: α) «Η παρουσία του Hegel στη νεοελληνική φιλοσοφική σκέψη». Στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός* (1982), 81-90. β) «Hegel: Προϋποθέσεις της 'παγκόσμιας ιστορίας'». *Φιλοσοφία* 12 (1982), 318-325 και στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 120-130.
- Πάνου, Σταύρος: «Λογική του γίνεσθαι [κατά τον Χέγκελ]». Στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 131-142.
- Ρίχτερ, Φ.: «Ο Χέγκελ και ο μαρξισμός». Στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός* (1982), 15-39.
- Χριστοδουλίδη-Μαζαράκη, Αγγελική: «Εγκελιανές επιδράσεις στην Αισθητική του Π. Βράιλα-Αρμένη». Στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός* (1982), 140-154.
- Χρόνης, Νικόλαος: «Ελευθερία και αναγκαιότητα ως κανονιστικές αρχές του πνεύματος [κατά τον Χέγκελ]». Στο: *Χέγκελ, Ιστορία και διαλεκτική* (1982), 104-119.

1983 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Κουτσάκος, Ιωάννης: «Η διαλεκτική του Εγέλου ως ερμηνεία και προέκταση της διαλεκτικής του Πλάτωνος και της οντολογίας του Αριστοτέλη». *Ζήνων* 4-5 (1983-84), 75-90.
- Μπουζέας, Κωνσταντίνος: α) «Η φιλοσοφία του Εγέλου ως πανευρωπαϊκό γεγονός διαρκούς επικαιρότητας». *Εποπτεία* 76 (1983), 159-166. β) «Η διαλεκτική σχέση κυριαρχίας και δουλείας [στον G. W. F. Hegel]». *Εποπτεία* 85 (1983), 993-999.
- Ψημμένος, Νίκος: «Ο Γληνός για τον Hegel». Στο: Τομέας Φιλοσοφίας Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: *Δημήτρης Γληνός. Παιδαγωγός και φιλόσοφος*. "Gutenberg", Αθ. 1983, 48-58.
- Hegel, Georg W. F.: «Κυριαρχία και δουλεία». Μετάφρ. - Σχόλια Κωνσταντίνος Μπουζέας. *Εποπτεία* 85 (1983), 985-991.

1984 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Αξελός, Κώστας: «Δεκατρείς θέσεις για τη γαλλική επανάσταση. Η εγκελιανή και μεταεγκελιανή ερμηνεία, ήτοι διαλεκτική, δηλαδή ιστορικο-κοσμική της γαλλικής επανάστασης και η πλανητική της εξάπλωση». Μετάφρ. Ρούλα Φουντούκου. *Τομές* 92 (1984), 5-6.
- Ψημμένος, Νίκος: «Η Σοφιστική στην ιστορικοφιλοσοφική θεώρηση του Hegel». Στο: Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, *Η αρχαία Σοφιστική*. «Καρδαμίτσα», Αθ. 1984, 294-310.

- Dove, Kenley: «Ο Hegel και η εκκοσμίκευση». *Εποπτεία* 86 (1984), 31-37.
- Kainz, Howard: «Σχόλιο στο 'Ο Hegel και η υπόθεση της εκκοσμίκευσης' του Dove». *Εποπτεία* 86 (1984), 39-41.
- Schmidt, Ernst Günther: «Hegel, Marx και Δημόκριτος» [Περίληψη γερμανικού άρθρου]. Στο: Διεθνές Δημοκρίτειο Ίδρυμα, *Πρακτικά του Α' διεθνούς συνεδρίου για τον Δημόκριτο*. Β' τόμος, Ξάνθη 1984, 386-388.

1985 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Μούκανος, Δημήτρης: «Συμβολική και κλασσική τέχνη κατά τον Hegel». *Παρνασσός* 27 (1985), 124-133.
- Μπιτσάκης, Ευτύχης: «Από τη διαλεκτική του Χέγκελ στη διαλεκτική του Μαρξ». *Πολιτιστική* 22 (1985), 49-58.
- Χαραλάμπης, Δημήτρης: «Αφανής εγελιανισμός και θεωρίες περί κράτους». *Θέσεις* 10 (1985), 105-114.
- Ψημμένος, Νίκος: «Η κλασική παιδεία του νεαρού Hegel». *Δωδώνη* 14Γ (1985), 173-196.
- Châtelet, François: «G. W. F. Hegel». Στο: F. Châtelet (Επιμ.): *Η φιλοσοφία*. Μετάφρ. Κωστής Παπαγιώργης. Τόμος Γ': Από τον Καντ ως τον Χούσσερλ. «Γνώση», Αθ. 1985, 69-107.
- Garaudy, R.: «Χέγκελ». Μετάφρ. Ντίνος Γαρουφαλιάς. *Σκέψη και τέχνη* 5 (1985), 5-19.

1987 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων / Τομέας Φιλοσοφίας, *Α' Πανελλήνιο συμπόσιο: Ο Karl Marx και η φιλοσοφία* (Ιωάννινα, 3-5/11/1983). "Gutenberg", Αθ. 1987 [Συντομογραφικά: *Ο Karl Marx και η φιλοσοφία* (1987)].
- Βαζιούλιν, Β. Α.: «Το σύστημα της λογικής του Χέγκελ και το σύστημα λογικής στο Κεφάλαιο του Μαρξ». *Επιστημονική σκέψη* 36 (1987), 75-82.
- Κανελλόπουλος, Παναγιώτης: «Η Φιλοσοφία του Χέγκελ» [απόσπασμα]. *Φιλοσοφία* 17-18 (1987-1988), 13-40.
- Μαλεβίτσης, Χρήστος: «Πραγματικότητα και μύθος στην διαλεκτική του Εγέλου». *Ευθύνη* 182 (1987), 54-59.
- Μπαγιόνας, Αύγουστος: «Η σχέση της χεγκελιανής διαλεκτικής με το μαρξισμό σύμφωνα με τον Ένγκελς». Στο: *Ο Karl Marx και η φιλοσοφία* (1987), 83-101.
- Σταμάτης, Κώστας: «Η Εισαγωγή του Μαρξ στην Κριτική της εγελιανής φιλοσοφίας του δικαίου». *Ο πολίτης* 78 (1987), 46-51.
- Χρύσης, Αλέξανδρος: «Συμβολή στην κριτική της Χεγκελιανής φιλοσοφίας του δικαίου. Εισαγωγή [του Καρλ Μαρξ]. Μια κριτική ανάγνωση». *Επιστημονική σκέψη* 35 (1987), 60-68.
- Ψημμένος, Νίκος: «Η διαλεκτική κυρίου και δούλου στον Hegel και στον Marx». Στο: *Ο Karl Marx και η φιλοσοφία* (1987), 102-113.

1988 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία: *Η Διαλεκτική*. Αθ. 1988 [Συντομογραφικά: *Η Διαλεκτική* (1988)].
- Καραγιάννης, Γεώργιος: «Οι θεμελιώδεις αρχές της διαλεκτικής του Hegel και του Marx κατ' αναφοράν προς τη φιλοσοφία του Bergson». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 170-177.
- Κούτρας, Δημήτριος: «Η διαλεκτική της εργασίας στον Έγελο». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 334-342.
- Κουτσάκος, Ιωάννης: «Το βασικό κατηγοριακό σχεδιάγραμμα της διαλεκτικής οντολογίας στον Πλάτωνα, Αριστοτέλη και Έγελο». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 137-147.
- Κωβαίος, Κωστής: «Ηράκλειτος, Hegel και διαλεκτική. Μια κριτική των απόψεων του Popper». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 44-59.
- Μαλεβίτσης, Χρήστος: «Πραγματικότητα και μύθος στη διαλεκτική του Εγέλου». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 156-162.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - Hegel

Μαρκάκης, Μανώλης: «Παρατηρήσεις στην εγελιανή διαλεκτική». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 192-198.

Μούκανος, Δημήτριος Δ.: «Η εγελιανή έννοια της άρνησης: Αντίθεση ή αντίφαση;». Στο: *Η Διαλεκτική* (1988), 163-169.

1989 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Γιόβα, Δ.: «Η έννοια της αντίφασης στον G. W. F. Hegel». *Επιστημονική Σκέψη* 43 (1989), 13-20.

Gloy, Karen: «Η φιλοσοφία της Ιστορίας του Hegel και η σύγκριση προς άλλες αντιλήψεις της Ιστορίας» [Περίληψη γερμανικού άρθρου]. *Δωδώνη* 18/Γ (1989), 87-88.

Hegel, Georg W. F.: «Το παλαιότερο πρόγραμμα του γερμανικού ιδεαλισμού για ένα σύστημα». Μετάφρ. Γεώργιος Σταμάτης. *Τέχνη πολιτικής οικονομίας* 4 (1989), 91-96.

Schmidt, A.: «Ο Hegel για τη Γαλλική επανάσταση και την αστική κοινωνία». Μετάφρ. Γεώργιος Σταμάτης. *Τέχνη πολιτικής οικονομίας* 4 (1989), 77-89.

1991 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολοπούλου, Γεωργία: «Το πρόβλημα της μεθόδου στον πρόλογο της *Φαινομενολογίας του Πνεύματος* του Hegel». Στο: *Αφιέρωμα στον Κωνσταντίνο Δεσποτόπουλο. «Παπαζήσης»*, Αθ. 1991, 287-303.

Τερλεζής, Πανταζής: «Το εγελιανό κράτος και η σύγχρονη κοινωνική θεωρία». *Το βήμα των κοινωνικών επιστημών* 6 (1991), 57-111.

1993 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Χριστοδουλίδη-Μαζαράκη, Αγγελική: «Η κριτική της εγελιανής οντολογίας και κοινωνικής θεωρίας στο έργο του Herbert Marcuse». *Φιλοσοφία* 23-24 (1993-94), 268-290.

1995 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- *Ιστορία και υποκειμενικότητα στη φιλοσοφία του Χέγκελ*. Επιμέλεια έκδοσης – Μετάφραση κειμένων Γεωργία Αποστολοπούλου. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1995 [**Συντομογραφικά: Ιστορία και υποκειμενικότητα** (1995)].

Αποστολοπούλου, Γεωργία: «Η κλασική τέχνη και η ανέλιξη της υποκειμενικότητας στην αισθητική του Χέγκελ». Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 137-169.

Γιαίσκε, Βάλτερ: «Απόλυτο υποκείμενο – απόλυτη υποκειμενικότητα. Περί μιας αμφισβητούμενης έννοιας του γερμανικού ιδεαλισμού». Μετάφρ. Γεωργία Αποστολοπούλου. Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 13-31.

Γκάβολ, Χανς-Γιούργκεν: «Υποκειμενικότητα και μηδέν. Από τις προσπάθειες του Χέγκελ στην Ιένα για την αποκατάσταση της Μεταφυσικής». Μετάφρ. Γεωργία Αποστολοπούλου. Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 33-68.

Μπάπτιστ, Γκ.: «Εναντίον της φιλοσοφίας ποίου υποκειμένου; Περί της αντιπαραθέσεως του Ντερντά προς τον Χέγκελ». Μετάφρ. Γεωργία Αποστολοπούλου. Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 191-209.

Μπούμπνερ, Ρ.: «Η πολιτική ανθρωπολογία του Χέγκελ». Μετάφρ. Γεωργία Αποστολοπούλου. Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 95-113.

Φήβεκ, Κλάους: «Αισθητική και φιλοσοφία της ιστορίας στην οικουμενική θεώρηση του ύστερου Χέγκελ». Μετάφρ. Γεωργία Αποστολοπούλου. Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 115-136.

Χρόνης, Νικόλαος: «Φαινομενολογία του πνεύματος και ιστορία». Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 69-94.

Ψημμένος, Νίκος: «Το σταθερό σημείο, ωστόσο, της κίνησης ως κίνησης είναι το εγώ». Στο: *Ιστορία και υποκειμενικότητα* (1995), 171-190.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - Hegel

Heinrich, Michael: «Ο Χέγκελ, τα 'Grundrisse' και το 'Κεφάλαιο' [του Μαρξ]. Συγκρότηση, αντικείμενο και μέθοδος της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας». *Θέσεις* 51 (1995), 71-91.

1996 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ψημμένος, Νίκος: «Ο Θεόφιλος Βέικος για τον Hegel». *Δωδώνη* 25Γ (1996), 173-180.

1997 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Κουκής, Αναστάσιος: «Από τον εκλεκτικό καντιανισμό στον εγελιανισμό: Η έννοια της ελευθερίας στο έργο των Κωνσταντίνου Στρατούλη και Παύλου Γρατσιατόου». Στο: *Η έννοια της ελευθερίας στον Νεοελληνικό στοχασμό*. Ημίτομος Δεύτερος: *Δέκατος ένατος αιώνας*. «Ακαδημία Αθηνών – Κ.Ε.Ε.Φ.», Αθ. 1997, 73-143.

Φαράκλας, Γιώργος: «Σκέψη, επανάσταση, πραγματικότητα. Προβλήματα της εγελιανής θεμελίωσης των κατηγοριών συγκρότησης της πολιτείας». *Αξιολογικά* 10 (1997), 7-61.

1998 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Λιμνάτης, Νεκτάριος: «Το πρόβλημα του στερεότυπου και η χεγκελιανή ανάλυση της γνωστικής διαδικασίας». *Ουτοπία* 30 (1998), 131-142.

Πανταζάκος, Παναγιώτης Ν.: «Το τραγικό στον Έγελ και τον Σοφοκλή». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 15 (1998), 280-285.

Φαράκλας, Γιώργος: «Έγελος και Μακιαβέλλι: η επιβολή του νόμου». *Δευκαλίων* 16/1 (1998), 21-39.

Χρύσης, Αλέξανδρος Α.: «Ατομικότητα και καθολικότητα. Από τον Hegel στον Marx». *Ουτοπία* 32 (1998), 53-71.

2000 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Αραμπατζής, Γ.: «Ο Hegel και το Βυζάντιο κατά τις παραδόσεις του Γερμανού φιλοσόφου *Μαθήματα φιλοσοφίας της ιστορίας* (Βερολίνο 1830-1831)». *Πρακτικά Κ' Πανελληνίου Ιστορικού Συνεδρίου (28-30/5/1999)*, Θεσσαλονίκη 2000, 63-69.

Πενολίδης, Θ.: «Η εγελιανή φιλοσοφία της γλώσσας». *Δευκαλίων* 18/2 (2000), 253-279.

Τζωρτζόπουλος, Δημήτριος: α) «Η έννοια της ατομικότητας στη *Φαινομενολογία του πνεύματος* του Χέγκελ. Περίληψη της [διδασκτορικής] διατριβής στην ελληνική». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 17 (2000), 81-82. β) «Φιλοσοφία και έννοια στον Χέγκελ». *Δευκαλίων* 18/2 (2000), 235-252. γ) «G.W.F. Hegel, *Φαινομενολογία του πνεύματος*. Απλές αναγνώσεις». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 19 (2000), 14-15.

Φαράκλας, Γιώργος: «Αλληλονοηματοδότηση και εις άτοπον απαγωγή. Η εγελιανή συγκρότηση νοημάτων». *Δευκαλίων* 18/2 (2000), 281-305.

D' Hondt, Jacques: α) «Η εγελιανή διαλεκτική της φύσης». Μετάφρ. Γιώργος Φαράκλας. *Ουτοπία* 38 (2000), 53-61. β) «Η όξυνση της αντίθεσης. Διαφορά και αντίθεση σύμφωνα με τον Χέγκελ και τον Μαρξ». Μετάφρ. Κατερίνα Κέη. *Ουτοπία* 38 (2000), 63-75.

2001 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Γκάνταμερ, Χανς-Γκέοργκ (= Gadamer, Hans-Georg): «Χέγκελ και Χάιντεγκερ». Μετάφρ. Γιώργος Ξηροπαίδης. *Νέα Εστία* 1731 (2001), 232-250.

Ηλιοπούλος, Γιώργος: «Η ιστορική σπουδαιότητα της σωκρατικής φιλοσοφίας σύμφωνα με τον Χέγκελ». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 21 (2001), 21.

Κονδύλης, Παναγιώτης: «Η ερμηνεία του Χέγκελ από τον Λούκατς και ο μαρξιστικός εγελιανισμός της αριστεράς». Μετάφρ. Μιχάλης Παπανικολάου. *Νέα Εστία* 1736 (2001), 15-29.

2002 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Καραβάκου, Βασιλική: «Η προσταγή της παιδείας στη Φαινομενολογία του πνεύματος του Εγέλου». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 19 (2002), 259-278.

Νταβαρίνος, Παναγιώτης: «Οι ιστορικές αξίες στη Φιλοσοφία του G.W.F. Hegel». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 26 (2002), 4-7.

Παϊζης, Χρήστος: «Η χρήση της εγελιανής έννοιας της ολότητας από τον G. Lukács ως ακρογωνιαίος λίθος θεωρίας και πράξης». *Νέα Κοινωνιολογία* 35 (2002), 103-111.

2003 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Φύλη, Χριστίνα Π.: «Η θεωρία των αναλυτικών συναρτήσεων του Lagrange και ο Hegel». *Φιλοσοφία* 33 (2003), 269-279.

2004 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Φιλοσοφίας αγώνισμα. Μελέτες προς τιμήν του καθηγητού Κωνσταντίνου Βουδούρη. Αθ. 2004 [Συντομογραφικά: Φιλοσοφίας αγώνισμα (2004)].

- Βουδούρης, Κωνσταντίνος (Επιμ.): *Αντιλήψεις για τη φιλοσοφία από τους Προσωκρατικούς μέχρι σήμερα*. «Ιωνία», Αθ. 2004. [Συντομογραφικά: *Αντιλήψεις για τη φιλοσοφία* (2004)].

Θανασάς, Παναγιώτης: «G. W. F. Hegel: Το παλαιότερο πρόγραμμα συστήματος του γερμανικού ιδεαλισμού». *Δευκαλίων* 22/1 (2004), 65-94.

Καραβάκου, Βασιλική: α) «Οι ορθολογικές προϋποθέσεις του κράτους και το εγελιανό απόλυτο». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 21 (2004), 265-284. β) «Ο Hegel και η φιλοσοφία». Στο: *Αντιλήψεις για τη φιλοσοφία* (2004), 27-42.

Καραγιάννης, Γεώργιος Στ.: «Η φιλοσοφία κατά τον Hegel». Στο: *Αντιλήψεις για τη φιλοσοφία* (2004), 43-54.

Νουτσόπουλος, Θ.: «Οικονομία και πόλεμος στον Χέγκελ. Η μαρξιστική κριτική». *Δευκαλίων* 22/2 (2004), 171-188.

Πατέλης, Δημήτρης: «Όψεις της 'υπόστασης' ως λογικής και μεθοδολογικής κατηγορίας. Από τον Σπινόζα στον Χέγκελ». *Ουτοπία* 61 (2004), 23-42.

Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: α) «Ο χρόνος ως φιλοσοφικό πρόβλημα στον Ηράκλειτο και στον Hegel». Στο: *Φιλοσοφίας αγώνισμα* (2004), 592-604. β) «Η έννοια της φιλοσοφίας κατά τον Hegel». Στο: *Αντιλήψεις για τη φιλοσοφία* (2004), 264-275.

Auernheimer, Gustav: «Goethe και Hegel». *Επιστήμη και Κοινωνία* 12 (2004), 283-296.

D' Hondt, Jacques: «Ο Σπινόζα του Χέγκελ». *Ουτοπία* 61 (2004), 49-57.

2005 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Κλιματσάκης, Παύλος: «Η αντίληψη του Εγέλου περί του κλασσικού αισθητικού ιδεώδους. Μια συστηματική προσέγγιση» [Περίληψη αγγλικού άρθρου]. *Φιλοσοφία* 35 (2005), 98.

Κόντου, Αγγελική: «Hegel και Hardimon: νεωτερικότητα, συμφιλίωση, συναίνεση». *Δευκαλίων* 23/1 (2005), 45-84.

2006 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Βουδούρης, Κωνσταντίνος (Επιμ.): *Η φιλοσοφία του πολιτισμού*. «Ιωνία», Αθ. 2006. [Συντομογραφικά: *Η φιλοσοφία του πολιτισμού* (2006)].

Αθανασάκης, Δημήτρης: «Φιλοσοφικές και φυσικές προσεγγίσεις του χρόνου στην εγελιανή Naturphilosophie και στη Φαινομενολογία του Χούσερλ». *Ουτοπία* 70 (2006), 173-186.

Ηλιοπούλου, Γιώργος Η.: «Η εγελιανή ερμηνεία του Σωκρατικού φιλοσοφείν». *Αξιολογικά* 15 (2006), 131-148.

- Καραβάκου, Βασιλική: α) «Πολιτική παιδεία και κοινωνία των πολιτών στη *Φιλοσοφία του δικαίου* του Hegel». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 23 (2006), 17-33. β) «Πέρα από την απολυτοκρατία και το σχετικισμό: το μέλλον του εγελιανού ιδανικού του πολιτισμού στην εποχή της παγκοσμιοποίησης». Στο: *Η φιλοσοφία του πολιτισμού* (2006), 57-76.
- Κόντου, Αγγελική: «Ο Αντόρνο για την εγελιανή διαλεκτική: Υπερασπίζοντας τον θεωρησιακό λόγο». *Ουτοπία* 71 (2006), 79-90.
- Νουτσόπουλος, Θωμάς: α) «Οικονομία και πόλεμος στο εγελιανό έργο: προς μια εσωτερική ανασκευή του εγελιανού επιχειρήματος». *Αξιολογικά* 15 (2006), 39-62. β) «Η έννοια της κυριαρχίας στους Χομπς και Χέγκελ: διαλεκτική κριτική και ίδρυση του κράτους». *Αξιολογικά* 16 (2006), 45-66.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτριος: α) «Σολωμός και Χέγκελ: Το ποίημα και το νόημα». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 23 (2006), 167-179. β) «Η εγελιανή κριτική του πολιτισμού και η δια-μόρφωση της νεωτερικής αυτοσυνείδησης». Στο: *Η φιλοσοφία του πολιτισμού* (2006), 214-225.

2007 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Ηλιόπουλος, Γιώργος Η.: «Η εγελιανή φιλοσοφία της ταυτότητας». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 41 (2007), 8-11.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: «Ο Hegel στο έργο του Μπαγιόνα». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 43 (2007), 26-28.
- d' Hondt, Jacques (= ντ' Οντ, Ζακ): «Η εγελιανή κριτική». *Ουτοπία* 76 (2007), 43-54.
- Hegel, G. W. F.: «Το σωματείο» (απόσπασμα από: G.W.F. Hegel: *Grundlinien der Philosophie des Rechts oder Naturrecht und Staatswissenschaft im Grundriss* [1821], §§ 250-256), μετάφρ. Αλίκη Λαβράνου. *Κοινωνία των Πολιτών* 13 (Χειμώνας 2007-2008), 33-36.

2008 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Βουδούρης, Κωνσταντίνος (επιμ.): *Παιδεία: Η εκπαίδευση στην εποχή της οικουμενικότητας*. «Ιωνία», Αθ. 2008 [Συντομογραφικά: *Παιδεία στην εποχή της οικουμενικότητας* (2008)].
- Γεωργοβασίλης, Δημοσθένης: «Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831). Διακόσια χρόνια της *Φαινομενολογίας του πνεύματος*». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 25 (2008), 157-164.
- Γιακουμής, Σταμάτης: «Λαϊκή θρησκεία [κατά τον Hegel]». *Ευδικία* 8 (2008), II.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: α) «*Φαινομενολογία του Πνεύματος* του Hegel: Μια σύγχρονη ανάγνωση». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 47-48 (2008), 35-38. β) «Η έννοια της παιδείας στον Hegel και η κοινωνία της πληροφορίας». Στο: *Παιδεία στην εποχή της οικουμενικότητας* (2008), 327-338.
- Arndt, Andreas: «Η εγελιανή έννοια της διαλεκτικής αναφορικά προς τον Καντ». Μετάφρ. Μ. Τσέτσος. Στο: Μ. Αγγελίδης – Σ. Δημητρίου – Α. Λαβράνου (επιμ.), *Θεωρία, Αξίες και Κριτική*. «Πόλις», Αθ. 2008, 602-619.

2009 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Βουδούρης, Κωνσταντίνος – Γεωργοβασίλης, Δημοσθένης (Επιμ.): *Η ελληνική φιλοσοφία και τα προβλήματα της εποχής μας*. «Ιωνία», Αθ. 2009. [Συντομογραφικά: *Η ελληνική φιλοσοφία και τα προβλήματα* (2009)].
- Καβουλάκος, Κωνσταντίνος (Επιμ.): *Η 'Φαινομενολογία του πνεύματος' του Γκ. Β. Φ. Χέγκελ. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις*. «Αλεξάνδρεια», Αθ. 2009. [Συντομογραφικά: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009)].
- Αφιέρωμα στον Georg W. F. Hegel. *Ουτοπία* 85 (2009) [Συντομογραφικά: *Ουτοπία* 85 (2009)].

- Ανδρουλιδάκης, Κώστας: «Η ανακάλυψη του πνεύματος από τον Χέγκελ. Σκέψη συστηματική και σκέψη προβληματική». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 61-80.
- Αποστολοπούλου, Γεωργία: «Η ανάμνηση ως πορεία του πνεύματος εις εαυτό. Με αναφορά στη *Φαινομενολογία του πνεύματος* του Χέγκελ». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 100-123.
- Βαλλιάνος, Περικλής Σ.: «Hegel και ελληνική φιλοσοφία: οι αξιώσεις του ιστορικού λόγου» [Περίληψη αγγλικού άρθρου]. *Φιλοσοφία* 39 (2009), 324.
- Γκιούρας, Θανάσης: «Μεταξύ πολιτικής φιλοσοφίας και πολιτικής επιστήμης. Ο Χέγκελ και η Αγγλική εκλογική μεταρρύθμιση του 1831-32». *Ουτοπία* 85 (2009), 83-132.
- Δασκαλάκη, Μαρία: «Αμεσότητα και διαμεσολάβηση στην παρατήρηση της φύσης». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 253-288.
- Καβουλάκος, Κωνσταντίνος: «Εισαγωγή: Ο δρόμος προς τη *Φαινομενολογία του πνεύματος*». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 13-36.
- Καρύδας, Δημήτρης: «Απόλυτη γνώση: το ιστορικό γίνεσθαι του πνεύματος». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 360-384.
- Λαβράνου, Αλίκη: «Αντιστροφή και νεωτερικότητα. Για την προβληματική του 'αντεστραμμένου κόσμου' στη *Φαινομενολογία του πνεύματος* [του Χέγκελ]». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 196-221.
- Νουτσόπουλος, Θωμάς: «Το Εγελιανό κείμενο για το Σύνταγμα της Γερμανίας: Μια κριτική παρουσίαση». *Ουτοπία* 85 (2009), 49-82.
- Πατέλης, Δημήτρης: «Ο Χέγκελ και το γίνεσθαι της επιστημονικής σκέψης». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 26 (2009), 294-317. [Στο διαδίκτυο: http://www.ilhs.tuc.gr/gr/dim_efe_6_2009.htm]
- Πενολίδης, Θεόδωρος: «Η μάχη της αναγνώρισης ως συστατικός όρος της αυτοσυνείδησης». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 222-252.
- Σκομβούλης, Μιχάλης: «Κριτική του ατομικισμού και κοινωνική εργασία στον Χέγκελ, η στιγμή της Ιένας (1801-1807)». *Ουτοπία* 85 (2009), 133-156.
- Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: α) «Hegel: Η ανάγκη για φιλοσοφία». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 51 (2009), 20-24. β) «Heideggers 'Ο Hegel και οι Έλληνες'. Οριοθετήσεις στον ορίζοντα της ελληνικής φιλοσοφίας». Στο: *Η ελληνική φιλοσοφία και τα προβλήματα* (2009), 267-283. γ) «Η Λογική του Χέγκελ και τα Grundrisse του Μαρξ». *Ουτοπία* 85 (2009), 193-206.
- Φαράκλας, Γιώργος: «Πράγμα και υπεραισθητό. Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης στην υποδιαίρεση 'Συνείδηση' της *Φαινομενολογίας του νου* [του Χέγκελ]». Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 166-195.
- Arndt, Andreas: «Ιστορική διαλεκτική; Για τη διαλεκτική στη *Φαινομενολογία του πνεύματος* [του Χέγκελ]. Μετάφρ. Γιώργος Σαγκριώτης. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 124-141.
- d' Hondt, Jacques (= ντ' Οντ, Ζακ): «Ο Μαρξ και η φαινομενολογία [του Χέγκελ]». *Ουτοπία* 85 (2009), 157-180.
- Hegel, Georg W. F.: «Για το αγγλικό νομοσχέδιο της εκλογικής μεταρρύθμισης». *Ουτοπία* 85 (2009), 9-48.
- Hoffmann, Thomas Sören: «Μορφές παρουσίας της θρησκείας στην εγελιανή *Φαινομενολογία του πνεύματος*». Μετάφρ. Θεόδωρος Πενολίδης. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 335-359.
- Houlgate, Stephen: «Φαινομενολογία, φιλοσοφία και ιστορία. Για την εγελιανή ερμηνεία της Γαλλικής Επανάστασης». Μετάφρ. Γιώργος Σαγκριώτης. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 310-334.
- Jaeschke, Walter: «Η εμπειρία της συνείδησης». Μετάφρ. Αντώνης Καλατζής. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 145-165.
- Kervégan, Jean-François: «Μορφές του δικαίου στη *Φαινομενολογία του πνεύματος* [του Χέγκελ]». Μετάφρ. Γιώργος Σαγκριώτης. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 289-309.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - Hegel

Kunes, Jan: «Συνείδηση και πνεύμα. Η Φαινομενολογία του πνεύματος του Χέγκελ σε σύγκριση με τις αντιλήψεις του Γιακόμπι και του ύστερου Φίχτε». Μετάφρ. Γιώργος Σαγκριώτης. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 39-60.

Simon, Josef: «Η έννοια του απολύτου πνεύματος στον Χέγκελ». Μετάφρ. Θεόδωρος Πενολίδης. Στο: *Η Φαινομενολογία του πνεύματος* (2009), 81-99.

2010 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Νταβαρίνος, Παναγιώτης: «Η φιλοσοφία της παιδείας κατά τον Hegel». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 54 (2010), 6-8.

Ταβουλάρης, Στυλιανός: «Ιδεαλισμός και μυστικισμός στο έργο του Hegel και του Jacobi. Περίληψη [της διδακτορικής διατριβής]». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 27 (2010), 211-216.

2011 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Πλάγγεσης, Ιωάννης: «Η διαλεκτική του κοινωνικού είναι: ο Hegel για την ιδιοκτησία, την κοινωνική ανισότητα και τη δουλεία». *Διά-ΛΟΓΟΣ* 1 (2011), 221-241.

Städtler, Michael: «Θρησκεία, πολιτική και κοινωνία στον Καντ και στον Χέγκελ». Μετάφρ. Αλίκη Λαβράνου. *Αξιολογικά* 25 (2011), 59-73.

2012 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Πλάγγεσης, Γιάννης: «Η διαλεκτική του κοινωνικού είναι: ο Hegel για την αποικιοκρατία και τη δουλεία». *Διά-ΛΟΓΟΣ* 2 (2012), 86-108.

Kervégan, Jean-François (= Κερβεγκάν, Ζαν-Φρανσουά): «‘Πολιτική θρησκεία’ ή ‘πολιτική θεολογία’; Ρουσώ / Έγκελς». Στο: Azizoglu, Rojda – Φαράκλας, Γιώργος (Επιμ.): *Η δημοκρατία στην εξορία. Ένας οδηγός για την σκέψη του Ρουσώ 300 χρόνια μετά την γέννησή του*. «Νήσος», Αθ. 2012, 339-358.

2013 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Λάζου, Άννα: «Ο Marx για την αρχαία Ελλάδα – ακολουθώντας τον Hegel και τους Νεαρούς Εγελιανούς κατά τον Παναγιώτη Κονδύλη». *Φιλοσοφείν: επιστήμη, έννοια, παρρησία* 7 (2013), 45-73.

2015 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Κράλλης, Χαράλαμπος: «Ο Hegel ως ιστορικός της φιλοσοφίας για τον Αριστοτέλη». *Φιλοσοφείν: επιστήμη, έννοια, παρρησία* 12 (2015), 147-163.

Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: «Η σχολή της ελεύθερης συνείδησης στον Αριστοτέλη και τον Χέγκελ: ‘νοήσεως νόησις’ και ‘απόλυτο πνεύμα’». *Φιλοσοφείν: επιστήμη, έννοια, παρρησία* 12 (2015), 387-402.

2016 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: «Γοργίας-Χέγκελ-Χάιντεγκερ: Λόγος και Είναι – βία και εξουσία». *Φιλοσοφείν: επιστήμη, έννοια, παρρησία* 13 (2016), 393-409.

2017 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: «Ηράκλειτος, Hegel, Heidegger: Από το Χάος της πολιτικής ύβρεως στο Φάος του Λόγου». *Φιλοσοφείν: επιστήμη, έννοια, παρρησία* 15 (2017), 183-196.

2018 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ηλιόπουλος, Παναγιώτης Ι.: «Η απουσία της πολιτικής διάστασης στην Ενωμένη Ευρώπη: Hegel και Kant περί των αιτιών της αβεβαιότητας». *Διά-ΛΟΓΟΣ* 8 (2018), 82-94.

Τζωρτζόπουλος, Δημήτρης: «Η διαλεκτική και τὰ ἔνδοξα στον Αριστοτέλη με εγελιανές επισημάνσεις». *Διά-ΛΟΓΟΣ* 8 (2018), 202-212.

2019 ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Σκουλάς, Γεώργιος – Σκουλά, Ιωάννα Παρασκευή: «Η φιλοσοφική σκέψη του Χέγκελ & η θεωρία του για το κράτος». *Φιλοσοφείν: επιστήμη, εύνοια, παρρησία* 19 (2019), 247-273.

4. KEIMENA STO DIAΔΙΚΤΥΟ

1. Εκδόσεις κατά τη διάρκεια της ζωής του Χέγκελ:

G. W. F. Hegel: [*Differenz des Fichte'schen und Schelling'schen Systems der Philosophie*](#). Jena 1801.

G. W. F. Hegel: [*Die Phänomenologie des Geistes*](#). Bamberg und Würzburg 1807.

G. W. F. Hegel: [*Grundlinien zur Philosophie des Rechts*](#). Full text, Internet Archive (2010).

G. W. F. Hegel: [*Wissenschaft der Logik. Bd. I,1*](#). Nürnberg 1812.

G. W. F. Hegel: [*Wissenschaft der Logik. Bd. I,2*](#). Nürnberg 1813.

G. W. F. Hegel: [*Encyclopädie der philosophischen Wissenschaften*](#). Heidelberg 1817.

2. Μεταγενέστερες εκδόσεις έργων του Χέγκελ:

Δες στην ιστοσελίδα: [G. W. F. Hegel \(Wikisource\)](#) → Werkausgaben.